

דגם תשובות לשאלון עברית לבתי ספר על-יסודיים ערביים ולנבחנים חיצוניים.

מס' 014382, חורף תשפ"ב

לתשומת לב המעריך: — ציינון שאלון זה נעשה באמצעות מחשב.
— בשני הפרקים יש להקיש במחשב את הציון באחוזים בנפרד לכל סעיף בשאלה.

הנבחן צריך לענות על שתי השאלות 1-2.

פרק א — סיפורת (40 נקודות)

1. התענוג כחטא / יגאל לב

- א. (1) על הנבחן להסביר על פי קטע א, מה הן הסיבות שאנשים מתמכרים לעישון סיגריות. (100%)
אנשים, כמו אורי, מתמכרים לעישון סיגריות מפני שיש בעישון הנאה בעשיית דבר שהוא לכאורה אסור. / אנשים שמעשנים נהנים מן הפעולה של העישון עצמו: שאיפת העשן, שליפת הסיגריה, גלגול הסיגריה על האצבע, הרחת הסיגריה, הידוק הטבק, הצתת הסיגריה, שאיפה של העשן. / אנשים שמעשנים רואים בעישון סוג של ריפוי בעיסוק / העישון פועל כמו סם הרגעה.
- (2) על הנבחן להשיב, על פי קטע ב, מה דעתה של גליה, אשתו של אורי, על ההתמכרות של בעלה לעישון. (100%)
גליה רואה בהתמכרות של בעלה לעישון סיגריות ביטוי של חולשה שאינה מזיקה / חולשה קטנה שאפשר לפרגן לו אותה ולקבל אותה / חולשה שהיא חלק מן האנושיות שלנו (מגבלות אנושיות), לכן היא מבקשת מילדיה שיניחו לו להמשיך לעשן כרצונו וליהנות מן העישון: "אל תיקחו ממנו את החולשה היחידה הרצינית באמת...".
- ב. (1) על הנבחן להשיב על פי קטע ג, מה הן שתי הסיבות לשינוי הגישה של אורי בנוגע לעישון סיגריות, ולפרט כל אחת מהן. (100%=50%×2)
סיבה 1: בעיות הבריאות שמהן סבל אורי — סימפטומים של מחלה: שיעול קל, יובש בגרון, עייפות כרונית, הזנחה של כלבו הנאמן.
- סיבה 2: לחץ פסיכולוגי של בני המשפחה — למרות הבקשה של גליה, ניר, בנו של אורי, דורש ממנו שיפסיק לעשן. נירה, בתו של אורי, מצטרפת לבקשה של אחיה ומסבירה שאורי צריך לשמור על הבריאות שלו.
- (2) על הנבחן להסביר על פי קטע ד, מה גרם לאורי להיגמל לגמרי מן העישון, ובתשובתו לפרש את המשפט הנתון מן הקטע. (100%)
אורי חש בצורך עז לעשן אחרי האוכל, כפי שהיה רגיל. אולם הלחץ שהופעל עליו מצד בני משפחתו שהתבוננו בו, גרם לו להבין ש"הדאגה האוהבת" שהפגינו כלפיו ילדיו חזקה יותר וחשובה הרבה יותר ("משכרת יותר") מן הסיפוק הרגעי שהוא חש מעישון סיגריות, אם יתפתה להמשיך לעשן. הוא מבין שהדאגה של בני המשפחה היא התענוג האמיתי בחיים, וההנאה המפוקפקת מעישון סיגריות היא רק אשליה של תענוג. אשליה ההורסת את בריאותו ואת יחסיו עם בני משפחתו. הוא "שואף" לתוכו את אהבתם ודאגתם של ילדיו, המעניקים לו את הכוח להפסיק לעשן הלכה למעשה. המעשה שהוא מבצע: השליפה של חפיסת הסיגריות מכיסו והשלכה שלה לפת, מבטא את הנחישות שלו להיגמל מעישון.

פרק ב – שירה (60 נקודות)

2. אבי / יהודה עמיחי

א. (1) על הנבחן להשיב כיצד, על פי הדימוי שבבית 1, הדובר־השר זוכר את אביו בילדותו, ומהי המשמעות של הזיכרון הזה לחייו הבוגרים. (100%)

הדובר־השר נזכר באביו שנפטר. בזיכרונותיו אביו הוא פועל הקם בבוקר יום־יום לעבודה כדי לפרנס את משפחתו. כל יום הוא לוקח עימו צידה ליום העבודה: פרוסות לחם עטופות בנייר לבן. המשמעות של הזיכרון היא שהדובר, הבן, נושא אימו כל חייו את זיכרון האב המת ("עטוף בתכריכים") כמו צידה לחיים ("פרוסות ליום עבודה"). הצידה היא החינוך והערכים שהעניק האב לבנו, ובזכותם הוא מחזיק מעמד במלחמת הקיום היום־יומית.

(2) על הנבחן להשיב, על פי הדימוי והמטפורה בביתים 2–3, מה הם הערכים החשובים שאביו של הדובר־השר העניק לבנו, ולבסס את תשובתו על הסבר של הדימויים בשני הבתים. (100%)

בבית 2: הערכים החשובים שהעניק האב לבנו הם אהבה וביטחון עצמי / כוח לעמוד בקשיים / מסוגלות להתמודד עם כל קושי. הדימוי בבית זה: "כקוסם, המוציא מכובעו ארנבות ומגדלים, / הוציא מתוך גופו הקטן – אהבה". משמעו של דימוי זה הוא שאביו של הדובר חינך אותו לאהוב את הזולת בלי תנאי. וכמו קוסם המוציא מכובעו ארנבות ומגדלים, כך כל אדם צריך להאמין שיש בכוחו לתרום לזולת.

בבית 3: הדובר־השר אומר שאביו העניק לו את ערך הנתונה / הנדיבות והחסד כלפי הזולת / עשיית שפע של מעשים טובים ועזרה לאחרים. משמעות הדימוי "נהרות ידיו נשפכו לתוך מעשיו הטובים" היא שאביו של הדובר השר חינך אותו לעשות מעשים טובים באמצעות דוגמה אישית, ובמשך כל חייו תרם האב רבות לאחרים, כמו מי נהרות המחיים בני אדם.

ב. (1) על הנבחן להסביר כיצד הדימוי בבית 2 מבליט את ההערצה והאהבה שחש הדובר־השר כלפי אביו. (100%)
"כקוסם, המוציא מכובעו ארנבות ומגדלים, / הוציא מתוך גופו הקטן – אהבה". הפער בין הגוף הקטן של האב ובין כוחו הרב בעשייה מבליט את העובדה שאביו, למרות מגבלותיו הפיזיות הצליח להפיק מעצמו מעשים גדולים של אהבה וחסד כמו קוסם. הפער הזה רק מעצים את ההערצה שחש הדובר־השר כלפי אביו שהצליח להתגבר על חולשותיו כאדם.

(2) על הנבחן להסביר את הפסיחה בבית 3 ואת התרומה שלה למסר בבית זה. (100%)
שתי השורות בבית זה הן משפט אחד בלי עזירה. רצף המילים ממחיש את הזרימה הבלתי פוסקת של הנהר. זרימת הנהר הבלתי פוסקת ממחישה את שפע המעשים הטובים של האב שאינם פוסקים. המים הזורמים הם מקור חיים לדובר־השר. זיכרון האב מלווה את הדובר־השר כל חייו ומעורר בו את הרצון לעשות עוד ועוד מעשים טובים.